

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie**

Warszawa, dnia 20 kwietnia 2011 r.

**Pani
Halina Rogalska
Kierownik
Miejsko - Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Gąbinie**

LWA-4101-01-05/2011
P/11/176

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gąbinie (zwanym dalej „MGOPS” lub „Ośrodkiem”) kontrolę w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi występujących w 2010 roku.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 21 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Kierownik niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania podjęte w celu udzielania pomocy osobom poszkodowanym w wyniku powodzi oraz realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w związku z likwidacją jej skutków, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości polegających na nierozpatrzeniu dwóch wniosków oraz nierzetelnym dokumentowaniu potrzeb poszkodowanych i poniesionych przez nich strat.

Powódź w gminie Gąbin wystąpiła 23 maja 2010 r. (druga fala powodzi - w dniu 6 czerwca 2010 r.) W różnym stopniu dotknęła swym działaniem 373 rodziny zamieszkujące 8 sołectw tj.: Nowy Troszyn, Troszyn Polski, Borki, Dobrzyków, Jordanów, Korzeniówka, Piaski i Nowe Wymyśle. Z otrzymanej dotacji z budżetu państwa w kwocie 11.299.398,00 zł MGOPS udzielił pomocy finansowej poszkodowanym w formie zasiłków celowych na łączną kwotę 10.939.320,18 zł, a niewykorzystane kwoty: 263.858,82 zł oraz 96.219,00 zł zwrócił 14 stycznia 2011 r. i 14 lutego 2011 r., za pośrednictwem Urzędu Miasta i Gminy Gąbin (UMiG) do Wojewody Mazowieckiego (Wojewoda).

1. NIK pozytywnie ocenia działania Ośrodka w zakresie zinwentaryzowania strat i ustalania zakresu niezbędnej pomocy poszkodowanym, wskazując jednak na nieprawidłowości polegające na niezakończeniu dwóch postępowań o przyznanie zasiłku celowego do 6 tys. zł i do 20 tys. zł.

W pierwszym dniu powodzi Ośrodek zorganizował w szkole w Gąbinie punkt wydawania pomocy rzeczowej powodziarzom tj. artykuły spożywcze, koce, środki czystości. W pierwszych 48 godzinach od

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

wystąpienia zdarzenia MGOPS zorganizował ewakuację

18 osób starszych i niepełnosprawnych z terenów dotkniętych klęską, w tym 8 osób umieszczono w Domu Pomocy Społecznej w Koszeliwie, a 10 osób przewieziono do ich rodzin na terenie niezalanym.

Pomocy poszkodowanym udzielało 11 pracowników socjalnych zatrudnionych w MGOPS. W dniach 26 i 28 maja 2010 r. kierownik Ośrodka wystąpił o wsparcie kadrowe do 7 jednostek samorządu terytorialnego (jst). W odpowiedzi zgłosiło się 22 pracowników, przy czym 2 osobom nie zaproponowano współpracy uznając, że potrzeby kadrowe zostały zaspokojone.

Pomoc udzielana powodzianom w pierwszych dniach po zdarzeniu, w ocenie sołtysów sołectw, dotkniętych powodzią była skuteczna i wystarczająca². Na działalność Ośrodka w badanym zakresie wpłynęła jedna skarga do Wojewody. Kontrola doraźna przeprowadzona przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki nie potwierdziła zarzutów skarżącej, ale zwróciła uwagę na brak rzetelnego przeprowadzenia przez Ośrodek postępowania dowodowego na etapie wydania decyzji o przyznaniu zasiłku, w tym nieprzeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Na dzień 8 marca 2011 r. Ośrodek nie zakończył trzech postępowań o udzielenie pomocy w formie zasiłku celowego, z czego w 2 przypadkach uchybił terminom określonym w art. 4 ustawy z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r.³ W przypadku wniosku (bez daty) o zasiłek na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, MGOPS skierował w dniu 14 czerwca 2010 r. zapytanie do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Słubicach, czy poszkodowany otrzymał pomoc z ich środków. Do dnia zakończenia kontroli odpowiedź nie została udzielona. W drugim przypadku, wniosek o pomoc do 20 tys. zł poszkodowany złożył w dniu 15 lipca 2010 r. Ośrodek podjął czynności wyjaśniające w zakresie stanu technicznego budynku. W obu przypadkach wnioskodawcy nie zostali poinformowani o przyczynach zwłoki w załatwieniu sprawy.

MGOPS udzielaną pomoc rejestrował w programie POMOST służącym do ewidencjonowania przyznanych zasiłków na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.⁴

2. NIK ocenia pozytywnie wykorzystanie środków przeznaczonych dla powodzian pomimo przypadków nierzetelnego dokumentowania potrzeb powodzian.

W ocenie NIK, bez zbędnej zwłoki została udzielona pomoc w formie zasiłku na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych do 6 tys. zł poza jednym ww. przypadkiem. W tej formie udzielono pomocy 372 rodzinom w łącznej kwocie 1.996,5 tys. zł. Do 21 dni od wystąpienia powodzi pomocy udzielono 327 (87,90%) rodzinom w wysokości 1.786,0 tys. zł. Pozostałym 49 rodzinom udzielono pomocy w terminie 21 dni i dłużej w łącznej kwocie 210,5 tys. zł. Analiza 5 wniosków z grupy 49 rodzin wykazała, że na termin wypłaty nie miał wpływu MGOPS.⁵

---

² Zgodnie z protokołami ustnych oświadczeń przyjętych: w dniu 01.02.2011 r. od sołtysa sołectwa Troszyn Polski i Borki, w dniu 02.02.2011 r. od sołtysa sołectwa Nowy Troszyn, sołtysa sołectwa Stara Korzeniówka i Nowa Korzeniówka, w dniu 03.02.2011 r. od sołtysa sołectwa Dobrzyków i Małe Góry, sołtysa sołectwa Rumunki i Piaski, sołtysa sołectwa Nowe Wymyśle, sołtysa sołectwa Jordanów.

³ Dz. U. z 2010 r. Nr 123, poz. 835 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.

⁵ W dwóch przypadkach opóźnienie (tj. 47 i 25 dni) spowodowane było złożeniem przez poszkodowanych wniosków odpowiednio w dniach 7.06 i 14.06. 2010 r., w dwóch przypadkach opóźnienie wypłaty (tj. 60 i 57 dni) spowodowane było odwołaniem się poszkodowanych do SKO od decyzji kierownika Ośrodka, w jednym

Wysokość zasiłków na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych była zróżnicowana (np. 500 zł, 2, 4 lub 6 tys. zł). Analiza postępowań, na podstawie, których udzielono ww. zasiłków wykazała nierzetelne dokumentowanie potrzeb poszkodowanych. Zgodnie z art. 106 ust. 1 i 4 *ustawy o pomocy społecznej* przyznanie świadczeń następuje w formie decyzji administracyjnej i wydaje się ją po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego⁶. Stwierdzono, że w próbie 99 postępowań, na podstawie których wypłacono łącznie 509 tys. zł (na 373 przeprowadzonych) w 76 na łączną kwotę 384,5 tys. zł tj. w 76% przypadkach arkusze rodzinnego wywiadu środowiskowego były niewypełnione.

Jednak ustalono, że w toku postępowań administracyjnych MGOPS podejmował działania pozwalające określić stan i położenie powodzian. W tym celu Ośrodek zbierał oświadczenia powodzian o poniesionych stratach, konsultował konieczność pomocy z sołtysami wsi oraz radnymi gminy z terenów zalanych. Na 20 badanych postępowań stwierdzono, że w 14 przypadkach dołączono oświadczenia, w których podano rodzaj strat, a w pozostałych 6 nie było tego rodzaju dokumentów.

Kierownik MGOPS przygotował listę 139 uczniów do wypłaty zasiłku dla powodzian na cele edukacyjne, w łącznej wysokości 139 tys. zł (zatwierdzoną przez UMiG). Wypłaty ww. zasiłku dokonał Burmistrz – stosownie do art. 90m ust. 1 *ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty*⁷. Zasiłki otrzymali rodzice dzieci (79 osób), którzy wcześniej uzyskali pomoc w formie zasiłku celowego do 6 tys. zł, co było zgodne z § 8 ust. 1 i 4 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie szczególnych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne*.⁸

Pomocy finansowej na remont lub odbudowę uszkodzonego lub zniszczonego budynku lub lokalu mieszkalnego w wysokości do 20 tys. zł oraz od 20 do 100 tys. zł⁹ udzielono 167 poszkodowanym w wysokości łącznej 10.451,5 tys. zł, z czego wypłacono (na dzień 31.12.2010 r.) kwotę 8.761,8 tys. zł. Ww. pomoc przyznawana była decyzją administracyjną wydaną przez kierownika MGOPS lub zastępcę (działających z upoważnienia Burmistrza). W 15 badanych decyzjach, stwierdzono, że 13 wydano na podstawie art. 40 ust 1 i 3 *ustawy o pomocy społecznej* tj. zasiłek celowy może być przyznany osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, co zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6 jest zadaniem własnym gminy. NIK zwraca uwagę, że właściwą postawą wydania decyzji jest art. 40 ust. 2 i 3 *ustawy o pomocy społecznej*, gdyż wypłata zasiłków na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową leży w zakresie obowiązków administracji rządowej realizowanej przez gminę (art. 18 ust. 1 pkt 4). W pozostałych dwóch przypadkach postawa prawna była prawidłowa. W badanej próbie 15 decyzji (na 167 wydanych) wszystkie zawierały m.in. uzasadnienie, ostateczny termin rozliczenia zasiłku, pouczenie o prawie odwołania się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego,

---

przypadku (tj. 31 dni), z uwagi na wątpliwości, co do miejsca zamieszkania poszkodowanej osoby, ustalenie przez MGOPS stanu faktycznego wymagało czasu.

⁶ Zgodnie z pismem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 maja 2010 r. znak DPS.II.074-46(2)-3062/JŁ/2010 w stosunku do osób i rodzin poszkodowanych w wyniku powodzi, w celu ustalenia niezbędnych informacji koniecznych do wydania decyzji administracyjnych w sprawie przyznania lub odmowy przyznania pomocy powinna być stosowana część IV Kwestionariusza Rodzinnego Wywiadu Środowiskowego – Dotyczy osób lub rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (Aktualizacja wywiadu)

⁷ Dz. U. z 2004 Nr 256, poz. 2572

⁸ Dz. U. nr 95, poz. 612 ze zm.

rygor natychmiastowej wykonalności oraz przewidywały wypłatę środków w transzach, przy czym uruchomienie następnej transzy uzależniono od rozliczenia transzy poprzedniej po okazaniu rachunków i faktur za wykonane prace remontowe i zakup materiałów.

18 rodzinom, udzielono zasiłku do 100 tys. zł z przeznaczeniem na program „Bezpieczny Dom w Mieście i Gminie Gąbin”¹⁰ (Program) na łączną kwotę 1.267.308,65 zł. Ww. środki przekazano na wskazane przez poszkodowanych konto bankowe UMiG – Rachunek wyodrębnionych wpływów pn.: „Bezpieczny Dom w Mieście i Gminie Gąbin”. Ustalono, że decyzje wydane w ramach Programu nie określały terminu i sposobu rozliczenia zasiłków. W trakcie przekazywania zasiłków z konta MGOPS poszkodowanym uczestniczącym w Programie, nastąpiła w jednym przypadku pomyłka i poszkodowanym HJ i MJ, należny zasiłek w wysokości 96.219,00 zł przelano na konto Programu pomimo, że taką kwotę wcześniej otrzymaną poszkodowani przekazali już na konto Programu. Kierownik wyjaśniła¹¹, że przekazując należną kwotę zasiłku była przekonana, że poszkodowani zwrócili środki na konto MGOPS, a nie jak ustalono w trakcie kontroli NIK na konto Programu. Błędnie zatrzymaną ww. kwotę zwrócono w dniu 14 lutego 2011 r. do Wojewody za pośrednictwem UMiG.¹²

Ośrodek udzielił pomocy 103 rodzinom rolniczym na podstawie *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r.*¹³ W badanej próbie 10 postępowań (z ww. 103) o wypłatę zasiłku dla rodzin rolniczych, NIK nie stwierdziła nieprawidłowości.

3. Sprawowanie nadzoru i kontroli nad wykorzystaniem przyznanych środków.

Ustalono, iż Ośrodek nie posiadał dokumentacji opisującej przyjętą politykę rachunkowości, co było niezgodne z art. 10 *ustawy o rachunkowości*¹⁴ ani też w żadnym dokumencie nie opracowano procedur przyjmowania, ewidencjonowania i dystrybucji pomocy rzeczowej. Rejestry prowadzone, poza ewidencją księgową nie zapewniały możliwości nadzoru kierownika Ośrodka. W ocenie NIK, mogło to prowadzić do niegospodarnego dysponowania darami. W trakcie kontroli ustalono, że w przyjętym sposobie dokumentowania dystrybucji darów nie stosowano jednolitych jednostek miar i nie zawsze była określana wartość uzyskanej pomocy rzeczowej, co uniemożliwiało sporządzenia pełnego bilansu otrzymanych i wydanych darów.

W ewidencji złożonych wniosków do 6 tys. zł i wniosków rodzin rolniczych nie zawsze odnotowywano daty wpływu wniosku, co - zdaniem NIK - uniemożliwiało określenie czasu rozpatrzenia wniosku.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

---

⁹ Zwane dalej zasiłkami do 20 tys. zł i do 100 tys. zł

¹⁰ Program Bezpieczny Dom przyjęty Uchwałą nr 301/XLIX/2010 Rady i Miasta Gminy Gąbin z dnia 10 listopada 2010 r. zapewniał osobom zameldowanym lub zamieszkującym na terenach dotkniętych powodzią w 2010 r. możliwość przeniesienia swoich domów lub siedlisk na bezpieczne, wyżej położone tereny. Dysponentem środków wpłaconych na konto gminy, celem realizacji programu, jest Burmistrz, zaś wydatkowanie odbywa się w uzgodnieniu z osobami, które przekazały środki.

¹¹ Pismo Kierownik MGOPS z dnia 1 marca 2011 r.

¹² Z informacji uzyskanych od Burmistrza w trybie art. 29 ustawy o NIK w związku ze zwrotem niewykorzystanych środków z dotacji celowej w kwocie 96.219 zł w dniu 14.02.2011 r. (tj. z 14 dniową zwłoką) UMiG zapłacił MUW w dniu 01.03.2011 r. odsetki w wysokości 461,32 zł.

¹³ Dz. U. Nr 132, poz. 889

¹⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

1. Właściwe dokumentowanie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych przed wydaniem decyzji o przyznaniu zasiłków, zgodnie z art. 106 ust. 1 i 4 *ustawy o pomocy społecznej*.
2. Zakończenie dwóch postępowań o przyznanie zasiłku do 6 tys. zł i do 20 tys. zł
3. Opracowanie polityki rachunkowości.
4. Opracowanie procedur przyjmowania, ewidencjonowania i dystrybucji darowizn rzeczowych.
5. Sprostowanie w drodze postanowień oczywistych omyłek, co do postawy prawnej w decyzjach o przyznaniu zasiłków.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Kierownik o przedstawienie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.